

Perihan Yalçın, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans, Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktora dereceleri almıştır. Fransa'da Franche-Comté Üniversitesinde Uygulamalı Dilbilim Merkezinin (Université de Franche-Comté Faculté des Lettres et Sciences Humaines, Centre de Linguistique Appliquée) eğitimlerine katılmış, Avrupa Konseyinin 1994 'te Danimarka'da (Copenhague), 1995'te Almanya'da (Karlsruhe), 1996'da Luxembourg'da (Echternach) düzenlediği yabancı dil öğrenimi-öğretimi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı konulu toplantılarında ülkemizi temsil etmiş, yurtdışında çeşitli üniversitelerde araştırmalarda bulunmuş, 2003'te, Amerika Birleşik Devletleri Michigan State Üniversitesi'nde misafir Öğretim Üyesi olarak görev yapmıştır. 2010'da doçent ünvanını alan Perihan Yalçın, halen Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü'nde Öğretim Üyesi olarak çalışmakta; burada lisans, lisansüstü, Atılım Üniversitesi'nde de lisans düzeyinde dersler vermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nda akademik danışmanlık, ulusal ve uluslar arası bilimsel dergilerde hakemlik yapmaktadır. Yazarın çeviribilim, çeviri kuramları ve çeviri eleştirisi, yabancı dil öğretiminde çeviri eğitimi, yabancı dil öğretimi alanlarında uluslararası ve ulusal çeşitli dergilerde yayımlanmış birçok makale ve tebliği bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
------------	---

BİRİNCİ BÖLÜM ÇEVİRİNİN TARİHÇESİ

1.1. Çeviri Tarihi.....	19
1.2. Geçmişte Çeviri Faaliyetleri.....	20
1.2.1. 16. Yüzyıl Çeviri Anlayışı.....	20
1.2.2. 17. Yüzyıl Çeviri Anlayışı.....	22
1.2.3. 18. Yüzyıl Çeviri Anlayışı.....	23
1.2.4. 19. Yüzyıl Çeviri Anlayışı.....	25
1.2.5. 20. Yüzyıl Çeviri Anlayışı.....	26

İKİNCİ BÖLÜM ÇEVİRİ VE DİĞER DİSİPLİNLER

2.1. Çeviri ve Dilbilim.....	31
2.2. Çeviri ve Kültür.....	34
2.2.1. Kültür Nedir?.....	34
2.2.2. Dil ve Kültür İlişkisi.....	35
2.2.3. Çevirinin Dil ve Kültür Üzerindeki Etkileri.....	37
2.2.4. Çeviride Kültürel-Toplumsal Etkenler.....	39
2.2.5. Kültürel Farklılıklardan Kaynaklanan Çeviri Sorunları.....	39
2.3. Çeviri ve Yabancı Dil Öğretimi.....	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ÇEVİRİ KURAMLARI

3.1. Çeviride Kuram.....	51
3.2. Betimleyici Kuramlar.....	54

3.2.1. Çoğuldizge Kuramı.....	56
3.2.2. Ereğ (Hedef) Odaklı Kuram.....	58
3.2.3. Eylem Odaklı Kuram.....	62
3.2.4. Bağıntı Kuramı (Açıklayıcı İletişim Kuramı).....	64
3.2.5. Skopos Kuramı.....	66
3.2.6. Yorumlayıcı Anlam Kuramı.....	70

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ÇEVİRİDE EŞDEĞERLİK

4.1. Çeviride Eşdeğerlik.....	73
4.1.1. Düzanlamsal Eşdeğerlik.....	77
4.1.2. Yananlamsal Eşdeğerlik.....	78

BEŞİNCİ BÖLÜM ÇEVİRİ ELEŞTİRİSİ

6

5.1. Kaynak Odaklı Yaklaşımlar Bağlamında Çeviri Eleştirisi.....	87
5.2. Ereğ (Hedef) Odaklı Yaklaşımlar Bağlamında Çeviri Eleştirisi.....	88
5.3. Betimleyici Kuramlar Bağlamında Çeviri Eleştirisi.....	89
5.4. Skopos Kuramı Bağlamında Çeviri Eleştirisi.....	90
5.5. Çeviri Eleştirmenin Özellikleri.....	91

ALTINCI BÖLÜM ÇEVİRİ STRATEJİLERİ

6.1. Çeviri Stratejisi Nedir?.....	95
6.2. Genel Çeviri Stratejileri.....	97
6.2.1. Yabancılaştırma Yoluyla Çeviri.....	101
6.2.2. Öykünme Yoluyla Çeviri.....	103
6.2.3. Yerlileştirme/Yerelleştirme Yoluyla Çeviri.....	104
6.2.4. Kültürel Ödünçleme Yoluyla Çeviri.....	104
6.2.5. Telafi (İkame) Yoluyla Çeviri.....	105

6.2.6. Özelleştirme Yoluyla Çeviri (Alt Anlamlı Çeviri).....	106
6.2.7. Genelleştirme Yoluyla Çeviri (Üst anlamlı Çeviri).....	107
6.2.8. Açıklama Yoluyla Çeviri (Genişletme).....	108
6.2.9. Ekleme Yoluyla Çeviri.....	110
6.2.10. Çıkarma (Daraltma) Yoluyla Çeviri.....	110
6.2.11. Çıkarım Yoluyla Çeviri.....	111
6.2.12. Yer Değiştirme Yoluyla Çeviri.....	112
6.2.13. Uyarlama Yoluyla Çeviri.....	112
6.2.14. Standartlaştırma Yoluyla Çeviri.....	112
6.2.15. Perspektif Kaydırma (Değiştirme) Yoluyla Çeviri.....	113
6.2.16. İletişimsel Çeviri.....	113
6.2.17. Birebir Çeviri (Sözcüğü Sözcüğüne).....	114

YEDİNCİ BÖLÜM
ÇEVİRİ STRATEJİLERİNE İLİŞKİN
UYGULAMALAR

7.1. Çözümleme Örnekleri.....	118
SONUÇ	205
KAYNAKÇA	209
DİZİN	225

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı, toplumların yaşamında hayatî bir rol oynayan çevirinin ana hatlarıyla tarihi, sorunları ve bu sorunları çözmek için çevirmenin göz önünde bulundurması gereken ve çeviri sürecini yönlendiren çeviri stratejilerini betimlemektir.

Çalışmanın amacı kapsamında şu sorulara cevap aranacaktır: Geçmişten günümüze dek tarihsel süreci içerisinde çeviri faaliyetleri nelerdir? Çevirinin diğer disiplinlerle ilişkisi nasıldır? Çevirinin yabancı dil öğretimindeki önemi, yabancı dil öğretimine katkıları nelerdir? Çeviri kuramları hangileridir? Çeviri sorunlarını çözebilmek için çevirmenlerin izlemeleri gereken yollar, yöntemler, başka bir deyişle çeviri stratejileri nelerdir?

Yaşadığımız yüzyılda, iletişimin ve bilgi teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesine bağlı olarak farklı toplumlar ve kültürler arasındaki ilişkiler, etkileşim, iletişim ve bilgi alışverişi de artmaktadır. Toplumlar arasındaki bu bilgi alışverişi de, çağımızın vazgeçilmez bir etkinliği olan çeviri sayesinde olmaktadır. Göktürk'ün de (1994:15) belirttiği gibi, “değişik toplulukların, ulusların, bilim, sanat, düşünce alanındaki çabalarını birbirleriyle paylaşabilme yolu olan, tek tek diller ötesinde bir ortak dil, dillerin dili” olan çeviri sayesinde olmaktadır. Dili bilinmeyen toplumların kültürlerine ulaşabilmek ancak çeviri ve çevirmenler aracılığıyla mümkündür.

İnsan olgusuyla yakından ilişkili olan ve onun ayrılmaz bir parçası olarak görülen çeviri etkinliği, insanoğlunun

varolmasıyla birlikte başladığından insanlık tarihi kadar eskidir. Çağımızın bir olgusu olan çeviri etkinliği, yüzyıllardır birçok bilim adamının uğraşı, ilgi odağı haline gelmiş ve günümüzde de, ulusların, ülkelerin, kurum ve kuruluşların ilgi alanı olmaya devam etmektedir.

Diller ve kültürlerarası bir aktarım olarak nitelediğimiz çeviriyi Vardar (1982:18) “bütün çağlarda karşımıza çıkan bir etkinlik, çeşitli uygarlıklar arasında köprü kuran, değişik toplumlardan bireyleri birbirine yaklaştıran, her türden ekinsel değeri, içinde oluşturduğu tarihsel-toplumsal çevrenin dışına taşıyan, o çevreden olmayan kişilerin yararlanmasına sunan, uygarlıklar, ekinler arası bir iletişim, bildirişim aracı” olarak tanımlamaktadır. Kurultay’a (1995:25) göre “çeviri, metinler üzerinden farklı dil ve kültür ortamlarında bulunan kişi veya taraflar arasında iletişimi” sağlamaktadır.

Çeviri, “dar anlamıyla bir yazın yapıtını şekil, anlam, ileti ve biçem düzeylerinde kaynak dilden amaç dile aktarma, geniş anlamıyla ise, bir kültür ürününü, başka bir kültürün alımlamasına sunma, hatta bu ürünün amaç kültür dizgesi içinde bir yer edinmesine, o dizgedeki diğer eserlerle hesaplaşmasına zemin sağlamadır” (Kuran, 1993: 1). Çeviri, metinler üzerinden farklı dil ve kültür ortamlarında bulunan kişi veya taraflar arasında iletişimi sağlamaktadır.

Birçok yazar çeviriyi farklı şekillerde tanımlamıştır. Güven (1998: 137), çeviriyi “her şeyden önce kaynak dil metninde yazarın vermek istediği iletiyi kaynak metnin biçimsel ve yazınsal özelliklerini koruyarak yazarın hedeflediği kitleye aynı amaçlar doğrultusunda ulaştıran bir erek dil metni” olarak tanımlamaktadır.

Ladmiral (1979:11) için çeviri “farklı diller konuşan topluluklar arasındaki ilişkilerle, dünyanın her yerinde ve

her dönemde gerekli olan, evrensel, insanî bir eylemdir". Çeviri, anlamın, bilginin, mesajın, duyguların aktarıldığı dilsel bir işlemdir. Çoğu zaman çevirinin yapıldığı iki dil arasında zamansal, mekânsal, kültürel ve dilsel bazı özellikler farklılık gösterir. M. Lederer de (1994: 11), çeviriyi şu şekilde tanımlamaktadır: "Kaynak metni anlama, dilbilimsel yapıyı çözme ve oradaki düşünceleri ve hissedilen duyguları başka bir dilde ifade etmektir".

Çeviri kuramcılarında Hans J. Vermeer (1996), çeviriyi "bir metindeki sözcük ve cümleleri başka bir dildeki eşdeğer sözcük ve cümlelere çevirme sürecinin sonucu" şeklinde tanımlamaktadır. Edmond Cary (1985) ise, çevirinin "metnin kendi dili ile erek (hedef) dil arasında eşdeğerlikler kurma çabasıyla çeviri metni oluşturmaya yönelik bir işlem" olduğunu ifade etmektedir.

Tanımları bakış açısına göre değişen çevirinin genel bir tarifini yapacak olursak, bir dildeki bildirilerin anlam ve biçim yönünden eşdeğerlik sağlamak suretiyle bir başka dile aktarılması işlemi ve bunun sonucunda ortaya çıkan ürün şeklinde tanımlayabiliriz. Dépré (1999), çeviri etkinliğinin (*l'activité traduisante*), bir dildeki bir metni, başka bir dile geçirme, bir metinden ötekine dönüştürerek aktarma işlemi olduğunu ileri sürmektedir.

Karmaşık ve çok boyutlu bir olgu olan çevirinin dil ve kültür olmak üzere iki boyutu olduğunu ve birçok disiplinle ilişkide olduğunu söyleyebiliriz. "Dil boyutu, dilbilimcilerin, metindilbilimcilerin, ruhbilimcilerin araştırmalarına konu olurken, kültür boyutu da edebiyatçıların, karşılaştırmalı alanın, göstergebilimcilerin, yorumbilimcilerin, toplumbilimcilerin, tarihçilerin inceleme alanına girer. Çeviriyi, dilbilimsel, toplumsal, göstergebilimsel bir olgu biçiminde ele alıp, irdeleyen, bir kurama dayanarak

açıklamaya çalışan bilim dalı olarak tanımlayan çeviribilimin araştırma alanı ise çevirinin bu iki boyutunu birden kapsar. Çeviribilimci, çeviri olgusunu, bir bütün olarak ele alıp, her yönüyle incelemek zorundadır” (Kuran, 1993: 3).

Ladmiral (1979) ise, çevirmenin her iki dili de (kaynak ve erek dil) iyi bilmesi dışında, güçlü bir genel kültüre sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Çeviri çalışmaları bir bilim dalı olarak görülmeye başlandığı tarihten itibaren çeviribilimciler daha iyi çeviri nasıl yapılır sorusuna cevap aramaya başlamışlardır, bu bağlamda çeşitli kuramlar, çeviri stratejileri ortaya çıkmıştır. Çeviri kuramları ve stratejileri çeviri yapanlara yol gösterirken, çevrilen metinlerin de belirli bir düzende kalmasını sağlamaktadır.

Günümüzde, “çeviribilimin amaçlarından biri, belirli kültürlerde, belirli zamanlarda hangi tür metinlerin çeviri olarak adlandırıldığı, bu metinlerin çeviri olmayan metinlerden farklı olan yönleri ve bunların çeviri kabul edilmelerinin nedenlerini verilere dayanarak saptamaktır” (Aksoy, 2002:52).

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra ortaya çıkan ve oldukça yeni bir disiplin olan bu bilim dalı, araştırmacılar ve kuramcılar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmaya başlanmıştır. Yazıcı’ya (2010:15) göre, “yirminci yüzyılla birlikte, çevirinin mekanik bir aktarım işlemi olmayıp, yaratıcı bir eylem olduğu gerçeğinin kabul görmesi ile “çeviribilim” adıyla yeni bir bilim dalı” olarak öteki bilim dalları arasında yerini almıştır. Berk (2005:105), çeviribilimi “çeviriyle ilgili her türlü olguyu inceleme konusu yapan disiplinlerarası bir bilim dalı” şeklinde tanımlamaktadır. Göktürk’e (1994:109) göre ise, çeviribilim “çeviri dilbilimsel, toplumsal, göstergebilimsel bir olgu biçiminde ele alıp irdeleyen, bir kurama dayanarak açıklamaya çalışan bilim dalı olarak” tanımlanabilir.

Çeviribilim sözcüğü, çeşitli dillerde farklı şekillerde karşılık bulmuştur: İngilizce’de *translation studies*, Fransızca’da *traductologie*, Almanca’da *translation swissen schaft*, İspanyolca’da ise *transductologia* şeklinde adlandırılmıştır. Çeviribilime, *Translation Studies* terimini öneren alanın kurucularından biri sayılan James Holmes olmuştur. Holmes, 1972 yılında, Kopenhag’da düzenlenen uluslararası dilbilim konferansında “*The Name and Nature of Translation Studies*” (*Çeviribilimin Adı ve Doğası*) başlıklı bildirisinde ilk defa bu terimi önermiş ve çeviribilimin bağımsız bir disiplin haline gelmesi ile ilgili görüşünü ifade etmiştir.

Çeviribilim yeni bir dal olduğuna göre, bu alandaki çalışmaların da çok fazla olduğu söylenemez. Çeviribilim literatürüne göz atacak olursak aşağıdaki çalışmalardan bahsedebiliriz: Jean-René Ladamiral’in, *Traduire: Théorèmes pour la Traduction* (1979)[*Çevirmek: Çeviri için Teoremler*], Eugène Nida’nın *Toward A Science of Translating* (1964) [*Çeviribilime Doğru*], Edmond Cary’nin *Comment Faut-il Traduire* (1996) [*Çeviri Nasıl Yapılmalı*], Catford’un *A Linguistic Theory of Translation: an Essay on Applied Linguistics* (1965) [*Çevirinin Dilbilimsel Teorisi: Uygulamalı Dilbilim Üzerine Bir Deneme*], Georges Mounin’in *Les Problèmes Théoriques de la Traduction* (1963) [*Çevirinin Kuramsal Sorunları*], Peter Newmark’ın *A textbook of Translation* (1988) [*Çeviri Ders Kitabı*], Theodore Savory’nin *The Art of Translation* (1968) [*Tercüme Sanatı*] (1994), Inès Oseki Dépré’nin *Théories et Pratiques de la Traduction Littéraire* (1999) [*Edebî Çeviri Kuram ve Uygulamaları*], Marianne Lederer’in *La Traduction Aujourd’hui, le Modèle Interprétatif* (1994) [*Günümüzde Çeviri, Yorumlayıcı Model*] ve *La Théorie Interprétative de la Traduction* (1987) [*Yorumlayıcı Çeviri Kuramı*], Roger T. Bell’in *Translation and Translating* (1993) [*Çeviri ve Çeviri Yapma*], Hans J. Vermeer’in *A Skopos Theory of Translation* (1996)

[*Çeviride Skopos Kuramı*] (2008), Gideon Toury'nin *In Search of a Theory of Translation* (1980) [*Çeviri Kuramı Peşinde*], Itamar Even-Zohar'ın *Translation Theory and Intercultural Relations* (1981) [*Çeviri Kuramı ve Kültürlerarası İlişkiler*], Jean Paul Vinay ve Jean Darbelnet'nin *Stylistique Comparée du Français et de l'Anglais* (1993) [*Fransızca ve İngilizcenin Karşılaştırmalı Biçembilimi*] gibi birçok eser sayılabilir.

Türkiye'de, çeviribilim alanındaki çalışmalara gelince alanla ilgili literatürde artış gözlenmektedir, bunların bir kısmı yukarıda sözü edilen eserlerin ya da diğer çalışmaların çevirisi niteliğinde olduğu gibi alanla ilgili özgün eserler de mevcuttur. Bunlardan bir kısmı: Akşit Göktürk'ün *Çeviri: Dillerin Dili* (1994), Berrin Aksoy'un *Geçmişten Günümüze Yazın Çevirisi* (2002), Mehmet Hakkı Suçin'in *Öteki Dilde Var Olmak: Arapça Çeviride Eşşeğerlik* (2007; 2013) ve *Geçmişten Günümüze Arapça Çevirinin Serüveni* (2012), Mine Yazıcı'nın *Çeviri Etkinliği* (2004), *Çeviribilimin Temel Kavram ve Kuramları* (2005), *Yazılı Çeviri Edinci* (2007) ve *Çeviribilimde Araştırma* (2011), Sakine Eruz'un *Çeviriden Çeviribilime* (2003) ve *Akademik Çeviri Eğitimi: Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi* (2008), Tahsin Aktaş'ın *Çeviri İşlemine Genel Bir Bakış* (1996), Dinçay Köksal'ın *Çeviri Kuramları* (1995), Saliha Paker'in editörlüğünde *Translations: (re)Shaping of Literature and Culture (Yazının ve Kültürün Yeniden Biçimlenişi)*, 2002), Mehmet Rifat'ın editörlüğünde *Çeviri ve Çeviri Kuramı Üstüne Söylemler* (1995), *Çeviri Seçkisi I: Çeviriyi Düşünenler* (2003) ve *Çeviri Seçkisi II: Çeviri(bilim) Nedir? Başkasının Bakışı* (2004), Faruk Yücel'in *Tarihsel ve Kuramsal Açından Çeviri Edimi* (2007) ve *Çeviribilimin Paradigmaları* (2013), Ayşe Nihal Akbulut'un *Söylenceden Gerçekliğe: Çeviribilim* (2004), Işın Bengi-Öner'in *Çeviri Bir Süreçtir... Ya Çeviribilim?* (1999), Ayşe Banu Karadağ'ın *Çevirmenin Tanıklığında Tanzimat'tan II. Meşrutiyet'e Çeviri Tarihini Yeniden Okumak* (2014), Alev

Bulut'un *Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji, İdeolojik Çeviri* (2008), Ayşe Ece'nin *Edebiyat Çevirisinin ve Çevirmenin İzinde* (2010), İsmail Boztaş'ın *Açıklamalı Çeviri Terimleri Sözlüğü* (1999), Aymil Doğan'ın *Sözlü Çeviri* (2000), Muharrem Tosun'un *Çeviri Eleştirisi Kuramı* (2013), Şehnaz Tahir Gürçağlar'ın *Çeviri Tarihine Yaklaşımlar* (2005) ve *Çevirinin ABC'si* (2011), Nedret Pınar Kuran'ın *Kültürlerarası İletişim Olarak Çeviri* (1993), Turgay Kurultay, İlknur Birkandan, *Türkiye'de Çeviri Eğitimi. Nerden Nereye?* (1997), gibi eserler çeviribilim literatüründe yerini almış belli başlı eserlerdir.

Elinizdeki bu çalışma da, yukarıda sözü edilen çalışmalara ilaveten çeviribilim alanına katkıda bulunmayı amaçlamakta olup, özellikle Yüksek Lisans ve Doktora düzeyinde vermiş olduğum Çeviri Kuramları ve Çeviri Eleştirisi, Çeviri Kuramları ve Çeviri Eleştirisi Uygulamaları, Çeviri Sorunları, Çeviri Projesi gibi derslerde ortaya çıkan ihtiyacı karşılamaya yönelik bir birikim ürünü olup çeviri, çeviribilim ve çeviri eğitimi alanındaki araştırmalarımızın, çalışmalarımızın bir kısmını oluşturan bir kitaptır.

Kitap yedi bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, çeviri tarihinden, başlangıcından günümüze dek, her yüzyıldaki çeviri faaliyetlerinden genel hatlarıyla bahsedilmiştir. Çeviri tarihi ve gelişimi, tarihsel süreci içerisinde yüzyıllara göre ele alınmıştır. Çevirinin ilk ortaya çıkışından itibaren günümüze kadar geçirdiği aşamalar ortaya konmuştur.

İkinci bölümde, disiplinlerarası bir etkinlik olan çevirinin diğer disiplinlerle olan ilişkisi, özellikle dilbilim ile, kültür ile ve yabancı dil öğretimi ile ilişkisi ele alınmış, çeviri ve kültür, dil ve kültür ilişkisi, çevirinin dil ve kültür üzerindeki etkileri, çeviride kültürel-toplumsal etkenler, kültürel farklılıklardan kaynaklanan çeviri sorunları gibi alt başlıklarla incelenmiştir.

Üçüncü bölümde, belli başlı çeviri kuramları, betimleyici kuramlar incelenmiş, özellikle, Çoğul Dizge Kuramı, Erek (Hedef) Odaklı Kuram, Eylem Kuramı, Bağıntı Kuramı (Açıklayıcı Bildirişim Kuramı) ve Skopos Kuramı üzerinde durulmuş, söz konusu kuramların benimsedikleri yaklaşımlar irdelenmiş, bu konuda, düşünür, araştırmacı ve kuramcıların görüşlerine yer verilmiştir. Bir bilgi alanının bilim olarak nitelendirilmesi için, onun kendine has, çeviri yapılırken izlenecek yol ve yöntemlerin yer aldığı ve dayandırıldığı kuramsal bilgilerinin, ilkelerinin ve kurallarının gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde, çeviri alanında önemli bir kavram olan eşdeğerlik konusu çeşitli yönleriyle ele alınmış, eşdeğerlik türlerinden bahsedilmiş ve araştırmacıların, kuramcılarının eşdeğerlik konusundaki görüşlerine yer verilmiştir.

Beşinci bölümde, genel çeviri stratejileri, bir başka deyişle, çevirmenlerin bir metni seçerken ve çevirirken, o metne yaklaşımları ve aktarım sırasında benimsedikleri birtakım yöntemler yani genel çeviri stratejileri incelenmiştir. Yabancılaştırma, öykünme, yerlileştirme/yerelleştirme, ödünçleme, telafi (ikame), özelleştirme, genelleştirme, açıklama, ekleme, çıkarma, çıkarım, yer değiştirme, uyarlama, standartlaştırma, perspektif kaydırma (değiştirme), iletişimsel çeviri, birebir (sözcüğü sözcüğüne) çeviri, olmak üzere çevirmenlerin her türlü metinle karşı karşıya geldiklerinde başvurdukları bu stratejiler ele alınmıştır.

Altıncı bölümde, bir çeviri ürününü, başarılı çevirilerin yapılmasına katkıda bulunabilmek için, birtakım nesnel ölçütlerle, her yönüyle ele alıp incelemek, değerlendirmek anlamına gelen çeviri eleştirisi ele alınmıştır. Bilimsel bir çeviri eleştirisi, kaynak metnin diğer metinlerle olan bağlantısını, kaynak metin okuru ile hedef metin okuru

arasındaki ilişkiyi betimlemektedir. Çeviri eleştirisi, ayrıca, üçüncü bölümde sözü edilen kuramlar bağlamında ele alınmış, kuramcıların bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir.

Kitabın yedinci ve son bölümü olan Çeviri Stratejilerine İlişkin Uygulamalar kısmında çözümleme örnekleri bulunmaktadır. Bu bölümde, çeşitli eserler ve onların birden çok çevirileri ele alınarak çevirmenlerin kullanmış oldukları çeviri stratejileri örneklerle incelenmiştir. Çözümleme sürecinde kaynak metinden cümleler alınarak çeviri stratejileri ve işlemleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışma, kaynak eserlerden seçilen örnek cümleler etrafında şekillenmiş olup, yapılan çözümlemeler, yorumlar ve çıkarımlar bu örnek cümlelerle sınırlıdır.

Sonuç bölümünde ise, çalışmada, elde edilen bilgiler, gözlemler üzerinde durulmuş ve birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Bu çalışma, kendi sınırlılığı çerçevesinde, yukarıda taraması yapılan literatüre, çeviri araştırmalarına ve alana da bir ölçüde olsa katkıda bulunursa ve ayrıca çeviribilim, anlambilim, dilbilim ve dil öğretimi alanında faaliyet gösteren araştırmacılara ve öğrencilere de yararlı olursa, kendimi mutlu hissedeceğim. Bu bağlamda, başta emeği geçen hocalarım, desteklerini esirgemeyen meslektaşlarım, yakın dostlarım, ailem ve öğrencilerim olmak üzere çalışmanın ortaya çıkmasında katkıda bulunan herkese teşekkür ederim.

Perihan Yalçın
Ankara, 2015